

PROF. DR. BEHÇET SABİT ERDURAN VE ÜROLOJİ KLİNİĞİNİN KURULUŞU (ÖLÜMÜNÜN 25'İNCİ YILI ANISINA)

FOUNDATION OF UROLOGY IN TURKEY AND PROFESSOR BEHÇET SABİT ERDURAN (IN THE MEMORY OF 25TH ANNIVERSARY OF HIS DEATH)

Prof. Dr. Vural SOLOK

ABSTRACT

In the beginning of the 20th century urology notion had been started to be accepted as a separate scientific branch. The same concept had emerged at the same times in Turkey too. First urology clinic had been founded in 1909 and by 1910 it started as a free a separate clinic. Right at this term Behçet Sabit Erduran's (who had key role in Turkish Urology) conditions of education, subspeciality, international clinics he had worked, and his efforts when returned to Turkey has been declared while the establishment of urology in Turkey is told, at the same time his role in the development of Turkish urology is emphasized. Moreover, by giving his publications both medical and paramedical not only his biography but also his bibliography has also been given.

Prof. Dr. Behçet Sabit ERDURAN

Üroloji bilim dalının ayrı bir nosyon olarak cerrahiden ayrı olarak düşünülmesi Guyon'un çalışmalarından sonra yavaş, yavaş oluşmaya başlamış ve 20. yy başında da iyice yerleşmeye başlamıştır. Osmanlıda da 19. yy'da başlayan batı tarzı tıp eğitimi 19. yy sonuna doğru Tıbbiye-i Şahane Askeri mektebi ve Kadırga'da Tıbbiye-i Mülkiyei

Şahane de sürdürülen bu ikili eğitimde üroloji daima cerrahi alan içinde düşünülmüştür.

1908'de ikinci meşrutiyetin ilanı ve askeri ve sivil tıbbiyenin birleştirilerek Darulfünuna bağlı bir tıp fakültesinin kurulması ve uzun yıllardan beri istibdat'a (baskı) karşı özgürlük fikirlerini savunan askeri tıbbiyenin şehir içinden uzak, deniz aşırı bir yerlere nakledilmesi düşüncesi ile Haydarpaşa'daki askeri tıp mektebi binasının ve yan binalarının fakülteye tahsisı maarif vekili ve tıp otoritelerinin oy birliği ile kararlaştırılmıştır. Ekim 1909'da fakülte öğretime başlamıştır. İlk duayen operatör Cemil Topuzlu paşa olmuştur. Cemil paşa aynı zamanda I. Cerrahi kliniği profesörlüğüne de tayin edilmiştir.

Cemil paşa, cerrahi eğitimini Fransa da yapmış, Pean'ın asistanlığını yapmış, Fransız cerrahi derneğinin üyesi olmuş, aynı zamanda Fransız Üroloji derneğinin kuruluşun da bulunmuş ve yeniliklere açık bir yapıya sahiptir. Cerrahiye asepsi ve antisepsiye getiren kişidir. Fransa da ki yeni gelişmeleri yakından izlemiş özellikle de ürolojinin geçirdiği safhaları görmüştür.

Başlangıçta kendi kliniğinde 4 yatağı ürolojiye ayırmıştır. Ancak bazı olgular da başarısız olunması, bu konuya daha bilimsel yaklaşılması gerektiği kanısı ile Paris'ten tanıdığı ve Paris Necker Hastanesi'nde Prof. Albarran'ın yanında çalışan Dr. Pappas'ı İstanbul'a çağırmıştır. Dr. Pappas, Beyoğlu'nda İngiliz kumaşı ticareti yapan Pappadopoulosoğullarının 13 çocuğundan biridir. Bütün eğitimini Fransa da yapmıştır. İşte bu 4 yataklı

üroloji servisinin başına Dr. Pappas doçent olarak getirilmiştir. Cemil Paşa'da uzmanlığa verdiği önemle üroloji bilim dalının koruyucusu olmuştur. Cemil paşanın bu özelliği üroloji tarihinin en onurlu sayfasıdır.

Prof. Dr. Cemil TOPUZLU

Fakültede üroloji dersi 7-8 sönestrde okutuluyordu, haftada iki saat amfide klasik teori, iki gün ameliyathanede, iki gün de poliklinik olmak üzere yapıliyordu. Cerrahi mesane taşları ve sonda ile lavaj olarak uygulamalar şeklinde oluyordu. Olguların çoğalması üzerine merkez binanın terasında asabiye kliniği yanında bir salon ve bir odadan ibaret 20 yataklı bir üroloji kliniği haline getirilmiştir. İşte bu dönemde, tıp fakültesini bitiren Dr. Behçet Sabit Erduran bu kliniğin ilk asistanı olarak göreve başlamıştır.

Bu dönem Osmanlı imparatorluğunun en çalkantılı ve sıkıntılı devresidir. Balkan savaşı kapıdadır. Ürolojinin gelişmesinde büyük rol oynamış, onun ilerlemesinin önünü açan ve bunun oluşması için devamlı uğraş vermiş bir hekimin yaşam öyküsünü yeni nesillerle paylaşmak ve Türk Üroloji tarihinin başlangıç günlerine geri dönerek, Prof.

Dr. Behçet Sabit Erduran'ın unutulmamasını dilerim.

Dr. PAPPAS

Prof. Dr. Behçet Sabit Erduran 15 Şubat 1886 yılında İstanbul'da Sultanahmet semtinde doğmuştur. Babası Fenerler Rüsumat dairesi müdürü Mehmet Sabit Bey'dir. Annesi aslen Tekirdağlı olup, topçu yüzbaşlarından Mehmet efendinin kızı Emine Nazmiye hanımdır. Beş kardeşin ikincisidir. İlk ve ortaokulu Çanakkale'de tamamlamış ve 1905 yılında da Üsküdar Sultanisi'nden mezun olmuştur. Aynı yıl İstanbul Darülfunun Tıp fakültesine girmiştir. Staj döneminde seririyatı turuku bevliye (maladie genito-urinaire) veya üroloji dersleri ve hastaları ilgisini çeken konular olmuştur. 1913 yılında 1832 sayılı 21 Nisan 1329 tarihli diploma ile Tıp fakültesinden mezun olmuştur. Cemil Paşa Tıp Fakültesi reisliğinden ayrılmış, yerine Prof. Ziya Nuri Paşa fakülte reisi olmuştur. O dönemde mevcut 36 asistanlıktan birinin boş olması ve bu asistanlığa Dr. Behçet Sabit'in başvurusu kabul edilerek, üroloji kliniğinin ilk asistanı olma şansına kavuşmuştur. Behçet Sabit asistanlığa başladığı zaman, Dr. Pappas dersleri başlangıçta Fransızca veriyordu, daha sonra iyi olmayan çetrefil bir Türkçe ile ders vermiştir. Fakat üroloji nosyonun klasik bilgileri öğretime yararlı olmuştur. Özellikle ders

kitabı ‘Desnos ve Ninet’in 1909’da basılan “Trait  des maladies de voies urinaires” kitabından faydalanılıyordu. Büyük girişimler cerrahi kliniğinde;  retrotomi, sonda ve lavajlar uygulamaya elverişli bir odada yapılıyordu. Fakat klinikte ne bir mikroskop, ne de bir sistoskop mevcuttu, ancak gerektiğinde hoca evinden kendi sistoskopunu getirerek muayene yapılabilirdi. Dr. Behçet Sabit’in  roloji eğitimi zaman zaman kesilmiştir,       Bal- kan savaşının başlaması fakültenin kapanıp açılması, fakülte  ğretim     ve yardımcılarının ve asistanlarının vatan görevine çağrılması en önemli nedendir.

Dr. Behçet Sabit tabip y  başı olarak şark ordusu 16. kolordu sertabib (başhekim) muavinliği ile Kırklareli harp sahasına gönderilmiştir. Boz- gunda Had mk y Kolera Hastanesi’nde mütareke- de terhis edilerek, Hilali Ahmer (Kızılay) Gelibolu yaralılar hastanesi operatör muavinliğinde bulun- muştur. Fakültenin tekrar açılması ile başlayan derslere I. Dünya savaşının başlamasına kadar de- vam edilmiş ise de klinikler yaralı gazilere tahsis edilmiştir. Dr. Behçet Sabit bu savaşta da Yıldız  ntepe bataryaları tabibi olarak seyyar hastanelerde 25 Ağustos 1914’den 18 Mart 1915’e kadar  alış- mıştır.  anakkale zaferine şahit olmuştur. Hem Balkan savaşından, hem de I. Dünya savaşından Cevat Paşa’nın elinden iki gümüş harp liyakat ma- dalyası da almıştır.

I. Dünya savaşı devam ediyordu, fakültedeki bazı asistan arkadaşlarının Berlin’e gönderildiğini  ğrenen Behçet Sabit yurt dışına gitmek için baş- vurmuştur. Ancak başkumandan vekili ve harbiye nazırı Enver Paşa teftişte olduğu için bu başvuru gerçekleşmemiştir. Fakat Behçet Sabit her türlü olanağı denemek istediğinden Galata Mevleviha- nesi şeyhi Ahmet Dede aracılığı ile padişah Sultan Reşad’a tavsiye edilmiştir. Bu konuda hassas olan Sultan Reşad 5 altın lira maaşla Almanya’ya Prof.  srael’in kliniğine gönderilmesini irade etmiştir. Burada Behçet Sabit’in iki önemli yönden şansı yaver gitmiştir.

Behçet Sabit 18-19 yaşlarında, henüz tıbbiye  ğrencisi iken Galata Mevlevihanesi’nde şeyh Ah- met Dede’den mesnevi öğrenmeye başlamıştır. De- de zaman zaman kendi evlerine geldiğini ve Beh-  et Sabit’in sesini beğendiğini ve kendisine: Bana gel, sana meşkedeysim demiş. Böylece bir Cuma Galata, bir Cuma da Bahariye mevlevihanesinde-

nat-ı Mevlana okumaya başlamış ve hatta bir ra- mazan günü de meşhur Yenikapı mevlevihanesin- de nat-ı Mevlana okumuştur. Dede efendi kendisi- ne sikke giydirmiştir ise de  ile’ye girmediğini söylemiştir Behçet Sabit.  şte, Galata Mevleviha- nesi şeyhi Ahmet dede’yi tanınması ona bir şans ka- pısı olmuştur.  kinci önemli bir nokta da Sultan Reşat’ın  roloji konusunda hassas olmasıdır.   n- k  Sultan Reşat mesane taşından muzdaripti ve mutlaka ameliyat edilmesi gerekiyor idi. Cemil Pa- řa, Sultan Reşat’ın özel doktoru olarak devamlı olarak yanında bulunuyordu, ancak Cemil Topuzlu paşa 1915 yılında şehreminliği (Belediye başkanlığı) görevinden istifa ederek iki çocuğunun tedavisi için  svi re’ye gitmeğe karar vermiş ve padişahın iznini almıştır. Ancak Sultan Reşat buna çok  z l- m ş ve korktuğu da başına gelmiştir. Kısa bir süre sonra şiddetli mesane ağrıları, onu çok korktuğu ameliyatı kaçınılmaz hale getirmiştir. Hekimler he- yeti ameliyat kararı vermiştir ve bu ameliyat içinde Berlin’den Prof.  srael acil olarak getirtildi. Yapı- lan konsültasyonda ameliyat kararı verildi. Ameli- yat 24 Haziran 1915 Perşembe günü Yıldız sarayı hususi daire denilen (Yeni köşk’ n dört mevsim denilen salonunda) yapılmıştır. Ameliyatı Prof.  s- rael yapmış, Op. Orhan Apt  Bey ve Doç. Dr. Pap- pas Efendi yardım etmişlerdir.  ki adet büyük taş mesaneden çıkarılmıştır.

Sultan Reşat’ın mesane taşı ameliyatı geçir- mesi, onu  roloji konusunda hassas hale getirmiş hele bir mevlevi dedesi olan Ahmet Dede’nin, Behçet Sabit’in  roloji eğitimi için Berlin’e günde- rilmesi için aracı olmasını kırmayarak, iradeyi se- niye ile 5 altın lira maaşla Prof.  srael’in yanına gönderilmesini buyurmuştur.

 şte bu iki rastlantı birbirine çakışarak Behçet Sabit Erduran’ın, Berlin’de Prof.  srael’in kliniğine gönderilmesi, onun iyi bir  roloji uzmanı olmasın- ın da yolunu açmıştır.

Behçet Sabit Erduran, Berlin’deki kliniklerde çalışmak üzere Harbiye nezareti sağlık daire reisi Süleyman Numan Paşa’nın tavsiye mektubu ile 1917 Ekimin de  stanbul’dan ayrılmıştır. Behçet Sabit’e Alman devleti de ayrıca 250 mark maaş bağlamıştır. Bu ayrı maaş muvazzaf olduğu için kendisine bağlanmıştır. Prof. Bier’in cerrahi klini- ğinde ve Prof. Joseph’in  roloji servisinde kurs ve ameliyatlara devam etmiş ve Max Nitze’nin asista- nı olan Prof. Ringler’in endoskopi kurslarının ya-

nında Charité Tıp Fakültesi kliniklerinde de çalışmıştır. Prof. İsrail tavsiyesi ile Prof. Ferdinand Karewski'nin yanında ve asistan olarak Wirochow Hastanesi'nde çalışmıştır. Bir park içinde bulunan klinikler yeraltı yolları ile birbirine bağlanmış olduğundan kolaylıkla ulaşılabilir ve dolayısı ile eğitim açısından da faydalı oluyordu. Bu şekilde Prof. Strauss iç hastalıkları, Prof. İsrail ve Karewski cerrahi ve üroloji servislerinin hocaları durumunda bulunuyordu. Ayrıca Prof. İsrail'in özel ameliyatlarına katılmış, ona eşlik etmiştir. Bu şekilde oluşan üroloji kariyeri, I. Dünya Savaşının kritik bir durum alması üzerine 1918 yılının Eylül ayın da Berlin'den kalkan son balkan treni ile İstanbul'a dönmüştür. Aynı trende başbakan Talat Paşa da dönmüştür, hatta Bulgar kralı Ferdinand Sofya istasyonunda harbin kaybedildiğini kendisine bildirmiştir. İşte tarihimizin önemli olaylarının birebir yaşandığı bu günlerde İstanbul'a dönen Behçet Sabit Erduran, o günlerde fakülte reisi olan Prof. Akil Muhtar beye başvurarak tayinini rica etmiştir.

Akil Muhtar, cerrahi kliniği öğretim üyelerinden Kerim Sebati Bey'in yanına başasistan olarak tayin etmiş Behçet Sabit'i ve kendisini 'cerrahi pröpodetik' dersini anlatmasını istenmiş. Behçet Sabit'in istediği üroloji kliniği müderris muavinliği (doçentlik) imtihanına kadar bu klinikte kalmak ve çalışmak arzusu gerçekleşmemiştir. Çünkü fakülte-deki bazı öğretim üyeleri, üroloji kliniğinin başına Fuat Kamil Beksan'ı getirmek istediklerinden, Behçet Sabit'in bu arzusunu çeşitli yollardan engellemişlerdir. Bunun üzerine istemediği bir dalda ve yerde çalışmamak için fakülteden istifa ederek ayrılmıştır.

Behçet Sabit daha sonra Guraba Hastanesi'nde cerrahi-i tutuk-u bevliye (üroloji) uzmanı olarak çalışmaya başlamıştır.

Fakültede ise 1919 yılların da Dr. Pappas ayrılarak Yunanistan'a gitmiştir, o sırada asistan olan Dr. Bahattin Lütfi Varnalı tek başına kalmıştır. İstanbul'un işgali döneminde bazı işgal komutanlığına bağlı hekimlerin fakültede görev almaları istendiğinden, üroloji kliniğine de Fransız Dr. (De Cumaut) gelmiştir. Ancak Bahattin Lütfi ve Dr. Decumaut Çağaloğlu'nda Kızılay Polikliniği'nde olguları takip etmişlerdir. Yani tıp fakültesinde 1919 ile 1924 yılları arasında üroloji olarak poliklinik hizmeti verilebilmiştir. Zaten, Dr. Decumaut geli-

şinden, 6 ay sonra hastalığı nedeniyle ayrıldığını biliyoruz. Üroloji kliniği 4 yıl kadar yalnız Dr. Bahattin Lütfi'nin poliklinik hizmetleri olarak çalışmıştır.

1924'te Mustafa Kemal Paşa böbreklerinden rahatsızlanmış, Dr. Adnan Adıvar Kızılay'a, Besim Ömer Paşa'ya ve Cami Bey'e haber göndererek Behçet Sabit Bey'i Ankara'ya çağırması ve Anadolu imdad-ı sıhhiye heyetine iltihak için izinli de sayılmıştır. Behçet Sabit deniz yolu ile İnebolu'ya ve oradan da Rauf Bey'in gönderdiği otomobille Ankara'ya gelmiştir. Yolculuk biraz zor olmuş, çünkü araba eski bir model olduğundan, dura kalka, tamirle ve yolların iyi olmamasından uzun sürmüştür. Taş hana yerleşen Behçet Sabit, ertesi sabah Başbakan Rauf Bey'i ziyaret etmiş, fakat Mustafa Kemal Paşa'nın İzmir'de seyahatte olduğu için dönünceye kadar, Dr. Ömer Vasfi Aybar'ın başhekimliğini yaptığı memleket hastanesinde misafir olarak kalması uygun görülmüştür. Mustafa Kemal Paşa Ankara'ya avdetinde yaveri Cevat Abbas'ı göndererek Çankaya'ya çağırması ve Behçet Sabit tarafından muayene edilmiştir. Gazi'nin ricası ile Behçet Sabit Ankara'da kalmış ve bu görev 1.5 yıl sürmüştür. İlk önce askeri hastaneye tayin edilmiş daha sonrada Dr. Ömer Vasfi'nin Paris'e gönderilmesinden sonra memleket hastanesi operatörlüğü ve başhekimliği görevi verilmiştir. Gene o sırada Dr. Tefik Rüştü Bey sağlık bakanı ve Kilisli Dr. Rifat Bey'in kardeşi de sağlık müdürü olarak bulunuyordu. Ancak sağlık müdürünün Gaziantep'e tayin edilmesi üzerine, Behçet Sabit Bey'e aynı zamanda sağlık müdürlüğü görevi de verilmiştir.

Birbuçuk yıl sonra Behçet Sabit, Gazi'nin huzuruna çıkarak İstanbul'a dönmek için izin ister ve Atatürk kendisine bir isteği olup olmadığını sorar: Behçet Sabit Bey de, sayenizde Tıp Fakültesinde bir üroloji kliniği ve kürsüsü kurmak istiyorum, diyerek onayını almıştır. Poliklinik düzeyinde kalan kürsü, yeniden açılmıştır. Profesörler kurulunda hala Fuat Kamil'i isteyenler bulunuyordu, ancak yapılan oylamada Fuat Kamil 7 oy, Behçet Sabit 23 oy almış böylece 1925 yılında üroloji kliniği yine tavan arasındaki 20 yataklı servisine kavuşmuş, klinik başkanlığına da Prof. Dr. Behçet Sabit getirilmiştir.

Bu şekilde yeniden çalışmaya başlayan üroloji kliniği bir süre sonra tavan arasından eski ahşap barakaya dönülmüştür. Ancak ameliyathane bulun-

muyordu, Behçet Sabit ameliyatlarını müderris Dr. Kerim Sebati Bey'in kliniğinde yapmak istemesine karşın, Kerim Sebati bey kabul etmemiş fakat Orhan Apti Bey kendi kliniğinde ameliyatların yapılabilmesini kabul etmiştir. Kerim Sebati Bey ile Behçet Sabit'in arasının pekiyi olmadığı görülmekte, çünkü yıllarca önce Behçet Sabit Almanya'dan döndüğü zaman kendisine üroloji kliniğinde görev verilmemiş, cerrahi propedötik dersi vermesi söylenmiş, o da kabul etmemiştir. Büyük bir ihtimalle üroloji kliniğine Fuat Kamil'in gelmesini isteyen bir grup müderris bulunuyordu, onların engellemesi olabilir. 1925 yılında Behçet Sabit'in tekrar başvurusunda yapılan oylamada Fuat Kamil'e yine 7 oy çıkmıştır ve onlardan biri de Kerim Sebati Bey'e ait olabilir. Her iki durumda da Kerim Sebati devamlı karşı çıkmıştır.

Daha sonra üroloji kliniği, jinekoloji kliniğinden boşalan yere taşınmış, böylece 30 yataklı, poliklinik, laboratuvar ve ameliyathanesi olan modern bir klinik olmuştur. Kliniğe ayrıca iki asistan alınmıştır. Dr. Fuat (Bayer) ve Dr. Şefik (Uras) cumhuriyet dönemindeki ilk asistanlardır. Başlangıçta hastaların çoğunluğu prostat büyümesi, böbrek, mesane taşları ve üriner sistem hastalıkları olgularından ibaretti ayrıca eğitimde hasta sunumları ve diğer üriner sistem hastalıkları teorik olarak öğretiliyordu. Poliklinikte ise fizik muayene ve üretroskopi, endoskopi ve radyoskopi gibi enstrümental muayeneler yapılıyordu. Ürolojide gelişmeler yakından takip edilmekte, hatta Behçet Sabit 1926 Viyana'da yapılan Dünya Üroloji Kongresi'nde gördüğü modern bir ameliyat masasını da getirmiştir. Behçet Sabit Erduran 1930-1933 yılları arasında fakülte sekreterlik görevlerinde de bulunmuştur.

1933 yılında Tıp fakültesinin İstanbul'un Avrupa yakasına taşınması gerçekleşiyor. Aynı zamanda Üniversite reformu yapılmıştır. Fakültenin klinikleri çeşitli hastanelere dağıtılmış ve birçok müderris ve muavini kadro dışı kalmıştır. Kliniklere Almanya'dan gelen profesörler atanmıştır. Üroloji Kliniğine de Behçet Sabit Erduran atanmıştır. Üroloji kliniği Şişli Etfal Hastanesi'ne yerleştirilmiştir. Burada 10 yataklı bir servis olarak yeniden düzenlenmiştir. Bu yıllarda Behçet Sabit'in hayatında da değişiklikler olmuştur. Kadriye Melek hanımla evlenen Behçet Sabit çiftinin 1934 yılında, gelecekte ünlü bir keman virtüözü olacak kızları,

Ayla (Erduran) doğacaktır. Bu arada Behçet Sabit ve 14 arkadaşı bir araya gelerek Türk Üroloji Derneği'ni kurmuşlardır. İlk Başkanda Behçet Sabit Erduran seçilmiştir. Bu dernek, bugün 72 yaşındadır ve Türk ürolojisini başarılı bir şekilde temsil etmektedir ve aynı zamanda Avrupa üroloji dernekleri ile ilişkilerini sürdürmektedir.

Behçet Sabit 1937 yılına kadar dernek başkanlığı görevini sürdürmüştür. Daha sonra kendisine Onursal başkanlık payesi de verilmiştir. Burada ilginç bir oluşum dikkat çekmektedir. Türk Üroloji Derneği'nin kurulması ve başkanlığa Erduran'ın seçilmesi yine hafif yollu bir sürtüşme de yaratmış olmalı ki, Fuat Kamil Beksan ve Ali Eşref Gürsel hemen bir dergi çıkarmaya başlamışlardır. Derginin adı "Üroloji Kliniği" olarak seçilmiştir. Yazı kadrosuna bakıldığı zaman, Fuat Kamil ve Ali Eşref'in çevresindeki kişiler olduğu görülmektedir. Behçet Sabit bu dergiye hiçbir yazı göndermemiştir. Görülüyor ki 1918 yılından beri gelen hafif bir rekabet süregelmektedir. Nitekim Behçet Sabit, Dernek başkanlığından ayrıldıktan hemen sonra dernek yayın organı "Türk Üroloji Dergisi" 1936 yılında yayınlanmaya başlamıştır. Bu dergide de yazılar Behçet Sabit'in çevresindeki kişiler tarafından gönderilmiştir. Ancak, bu dergi de yurt dışında tanınmış bilim adamlarının yazıları orijinali ve çevirileri yer almıştır. Yabancı yazarların orijinal yazıları derginin 1940 yılına kadar yani, derginin yayınını durdurduğu güne kadar devam etmiştir. Diğer dergi (Üroloji Kliniği) yayınını 1940 yılında durdurmuştur. Bilindiği gibi 1939 yılı ikinci dünya savaşının başladığı yıllardır, büyük bir ihtimalle ekonomik zorlukların görüldüğü günlerdir. Bir başka özellikte Fuat Kamil Beksan emekli olmuştur, dergi için uğraş verme arzusu da azalmıştır. Geride kalan arkadaşları da bu görevi sürdürememişlerdir. Üroloji Kliniği Dergisi böylece yayını durdurmuştur. İlginçtir ki kişisel gayretlerle çıkarılan dergiler, müesseseleşmediği zaman yaşama şansları olmamakta, kişinin ilgisinin azaldığı veya ölümünde dergi kapanmaktadır. Bunun örneklerini yayın tarihimizde sıkça görmekteyiz. Türk Üroloji Dergisi ise savaş ortamının yarattığı kaostan etkilenmiştir. Batı bilim dünyası birden bire bir karmaşanın içine düşmüştür. Bu karmaşa ve ekonomik güçlükler bu dergisinde yayın hayatından çekilmesine neden olmuştur. Böylece Türk ürolojisinde iki dergi denemesi başarısız olmuştur.

Bu dönemde bir önemli konuda ürolojinin bağımsızlık için verdiği savaşıdır. Savaşın bayraktarlığını Behçet Sabit Erduran yapmıştır. Bilindiği gibi 1933 üniversite reformunda yurt dışından birçok bilim adamı üniversiteye gelmiştir. Cerrahi kliniği başına da R. Nissen getirilmiştir. Nissen için ayrı bir klinik binası yapılmış ve kendisine büyük bir saygı gösterilmiştir. Nissen cerrahi içine ortopedi, çocuk cerrahisi ve ürolojiyi katma düşüncesinde olması, bu dalların hekimleri tarafından karşı çıkılmasına neden olmuştur. Bu savaşın en önemli beyni Behçet Sabit Erduran'dır. Gerek fakültede, gerek ilmi derneklerde ve gerek yayın organlarında, uzmanlığın gerekleri savunulmuş, yapılan tıbbi hatalar bilim alanlarında devamlı tenkit edilmiş ve bu savaş kazanılmıştır. Küçük cerrahi dallarda özerkliklerini korumuştur.

Behçet Sabit'in üroloji pratiğinde önemli olarak kabul edilen bir çalışması da, VORONOF aşısı olarak adlandırılan greft uygulamasıdır. Birçok bilim adamı tarafından hayvanlarda başarılı bir şekilde uygulanan greft ameliyatlarının, insanlarda da uygulanabileceği düşüncesinden yola çıkılarak, bu yönden de uygulama yapılmıştır. VORONOF aşısı olarak adlandırılan bu ameliyatının mucidi, Paris College de France cerrahi direktörü Dr. Serge Voronoff'tur. Behçet Sabit, Voronoff'u ziyaret etmiş, orada yapılan işlemleri incelemiş ve İstanbul'da da uygulanabileceğini düşünmüştür. Nitekim fakültede fizyoloji laboratuvarında bir köç testisi grefti yapmış ve başarılı olunca, maymundan alınan testislerle insanlarda yapılmasına karar verilmiştir. Voronoff 'un hediye ettiği iki (cynophak paviav) cinsi maymunla 4 hastada başarılı sonuç alındığı bildirilmiştir.

Behçet Sabit, kendi hatıratın da, bu hastaların birisinin 67 yaşında bedensel ve ruhsal düşkünlüğü olan bir kişi, ikinci hastanın 35 yaşında enüroid bir kişi, üçüncü hasta 75 yaşında 4 karısı olan ve 5. ile evlenmeye niyetli bir kişi, dördüncüsü ise 52 yaşında bekar kişidir. Hoca bu uygulamalar ile iyi sonuçlar aldıklarını belirtmiştir. Ancak kaynakçalara bakılırsa bu uygulamaların pek taraftar bulmadığı da ortadadır.

1933 üniversite reformu Erduran'ın yaşamında yeni bir dönemin de başlangıcıdır. Reform sonucu, üniversite hocalarının tümü müstafi sayılmış, bir kısım hocalar tekrar görevlendirilmiş ve aynı zamanda bazı kliniklere de Alman hocalar atan-

mıştır. Behçet Sabit Erduran yerini koruyan nadir hocalardan biridir. Böylece üroloji kliniği direktörlüğüne Prof. Dr. Behçet Sabit Erduran getirilmiştir. Tıp fakültesi Avrupa yakasına taşınırken üroloji kliniğine de Şişli Etfal Hastanesi düşmüştür. Klinik 10 yataklı küçük bir klinik olarak çalışmaya başlamıştır.

1933 yılı Türk Ürolojisinin önemli bir başka noktasıdır. Erduran 14 üroloji uzmanı meslektaş ile beraber Türk Üroloji Derneğini kurmuştur. İlk başkanı olarak da seçilmiştir. Başkanlık 1936 yılına kadar devam etmiştir. Dernek başkanlığından ayrıldıktan sonra şeref başkanı seçilmiş ve aynı yıl Türk Uroloji Dergisi'ni çıkarmaya başlamıştır. Bu dönemde, gelecekte Türk sanat dünyasının medarı iftarı olacak, dünyaca tanınan keman virtüözü Ayla Erduran doğmuştur.

Üroloji tarihi açısından dikkat çeken bir hususta 1934 yılında, Behçet Sabit'in dışında başka bir grup, Fuat Kamil ve arkadaşları, tarafından "Üroloji Kliniği" adı ile bir dergi çıkarılmasıdır. Bu iki grubun arasın da tatlı bir rekabetin bulunduğu dergiler gözden geçirildiği zaman anlaşılmaktadır.

Dernek kurulduğunda iki eğitim kliniği bulunuyordu, birincisi tıp fakültesi üroloji kliniği, diğeri ise Gülhane üroloji kliniği idi. Büyük bir ihtimalle her iki kliniğin başında bulunan hocalar başkan olmak arzusunda idiler. Behçet Sabit'in başkan seçilmesi, bir burukluk yaratmış olabilir, çünkü 1933'te yapılan seçimin hemen sonrasında da 1934 yılında Üroloji Kliniği dergisi yayına girmiştir. Derginin yazarları olarak Gülhane üroloji kliniği mensupları ve Ali Eşref Gürsel yer almıştır. 1936 yılında Behçet Sabit dernek başkanlığından ayrılarak onursal başkanlık unvanı almıştır. Bu tarihten itibaren de Türk Üroloji Dergisi'ni çıkartmaya başlamıştır. Bu derginin de yazarları üniversitenin üroloji kliniği mensupları ve onlara yakın kişiler olarak gözükmemektedir. Ayrıca yabancı ülke hekimleri de bu kadronun içinde yer almışlardır. Bu o zaman için oldukça büyük bir yenilik olarak gözükmüyor. Fuat Kamil Beksan'ın emekliye ayrılması ile derginin yayını da durmuştur. Dönem ikinci dünya savaşı yıllarıdır ve Üroloji Kliniği Dergisi yayını durunca, Türk Üroloji Dergisi de yayını durdurmuştur. Belki, o günün getirdiği maddi zorlukların da rol oynaması bu yayınların durdurulmasında gerçek rolü oynamış olabilirler. Böylece

Türk ürolojisinde ilk dergi denemesi de bitirilmiştir. Ancak yıllar sonra Üroloji Derneği 1975 yılında devamlı olarak yayınlanacak bir dergi çıkarmaya başlayacaktır.

İkinci Dünya savaşının yılları zorluklar, yokluklarla dolu geçmiştir. Üroloji kliniğinde büyük bir üzüntü yaşanmıştır. 1942 yılında Doç. Dr. Orhan Lütfi Somer'in akciğer tüberkülozu nedeni ile vefatı üroloji camiasında üzüntü yaratmıştır. Behçet Sabit Tıp ve Üroloji kongrelerini yakından takip eden ve çoğunlukla da davet edilen bir hekimdir. Çeşitli ülkelerden birçok tanınmış üroloji hocası ile yakın ve dostluk ilişkileri içinde bulunuyordu. 1942 yılında İstanbul'da yaşanan bir dram, Behçet Sabit'in kişiliğini göstermesi açısından önemlidir. Romanya'dan İsrail'e gitmek üzere sekiz yüz Musevi Struma isimli vapur ile İstanbul'a gelmiş, siyasal nedenlerle gemi karantinada tutulmuş içindeki yolcular hasta aç bilaç bekletilmiştir. Hamile bir kadın doğurmak üzere idi, Behçet Sabit araya girerek, gemiden kadını çıkartmış ve sağlıklı bir şekilde, çocuğun İstanbul'da doğmasını sağlamıştır. Gemi ise ertesi gün Karadeniz'e geri gönderilmiş ve burada bir deniz altı tarafından batırılmıştır. Bu bir facia idi ve günlerce bu konuşuldu. İşte savaşın getirdiği insanlık dramı. Gemiden iki kişinin kurtarılmasında Behçet Sabit'in rolünün olması, kendisinde büyük bir kıvanç konusu olmuştur. Behçet Sabit'in hekimlik hayatında dikkat çeken bir anı da 1943 yılın da Mısır'a Yahya Paşa'yı ameliyat etmek üzere Kahire'ye çağırılmasıdır.

Prof. Dr. Behçet Sabit Erduran sık giyinen, modern görünüşlü, sosyal ilişkileri en üst düzeyde, batı tıp dünyası ile yakın ve samimi ilişkiler içinde, batı tıbbını yakından takip eden bir hekimdir. 1930'lu yıllarda Amerika da tanıdığı Prof. Lowsley ile yakın ilişkiler kurmuş, onun tekniğini yaptığı ameliyatlarda uygulamıştır. 1940'lardan sonra Amerika da uygulaması artan transüretral teknolojiyi tanıtan ve uygulama şartlarını anlatan yazıları üroloji uzmanlarının bilgilerine sunmuştur. Prof. Erduran yurt içinde ve yurt dışında üroloji topluluğu tarafından iyi tanınan ve etkin bir hekimdir.

1948 yılından itibaren, yeni doçent olan ve askeriye izinli olarak İstanbul Tıp Fakültesi Üroloji Kliniği'ne gelen Doç. Dr. Gıyas Korkud, Erduran ile beraber çalışmaya başlamıştır. Bu arada Doç. Dr. Saim Erkun'da yurt dışına gitmiştir. Ancak Saim Erkun'un Amerika'da ani vefatı, bütün

üroloji topluluğunda üzüntü yaratmıştır. Prof. Erduran emekli olduğu 1956 yılına kadar Doç. Dr. Gıyas Korkud ve 1956 yılında doçent olan Necati Güvenç'le beraber çalışmıştır. Daha sonra bu kadroya Doç. Dr. Muzaffer Akkılıç katılmıştır.

1962'de tıp fakültesinde yapılan yeni organizasyon da Çapa yerleşkesinde de bir üroloji kliniği kurulması kararı verilmiş ve klinik başkanlığına da Prof. Dr. Necati Güvenç getirilmiştir.

Behçet Sabit 1925-1933 yılları arasında İstanbul Darülfunun Tıp fakültesi üroloji kliniğinin direktörlüğünü yapmıştır. Üniversite reformundan sonra da 1933-1956 yılları arasında da İstanbul Tıp fakültesi Üroloji kliniği direktörlüğünü de yaparak tam 31 yıl üroloji kliniğinin başında bulunmuş bir eğitimidir. Bu arada 1954 yılların da, tıp dergilerinde yayınladığı yazılarını "1921-1953 Üroloji neşriyatım" adı altında bir kitapta toplayarak yayınlamıştır. Ayrıca 1955 yılında ise "Üroloji'de Endoskopi" adı ile güzel bir endoskopi kitabını da yayınlamıştır.

Prof. Dr. LOWSLEY ve Prof. Dr. ERDURAN (1929)

Erduran'ın kurduğu üroloji kliniklerinde bugün ki gibi bol asistanla çalışma olanaklarının bulunmadığı bilinmektedir. 1933 yılını kadar Dr. Şefik Uras, Dr. Fuat Hamit Bayer, Dr. Suphi Şenses, Dr. Saim Erkun, Dr. Celal Dinçer uzman olmuş.

1933 yılından 1946 yılına kadar üroloji kliniğine asistan gelmemiştir. Hasta müşahedeleri ise Doç. Dr. Saim Erkun tarafından alınmakta ve oldukça zorlukla bazı hizmetler yerine getirilmiştir. 1933'ten sonra ilk asistan olarak Dr. Necati Güvenç gelmiştir. Yıl 1946, demek ki 13 yıl üroloji kliniğin de asistan olmamıştır. Ancak Dr. Hayat ve Dr. Melih kılıç isimli iki hekimin volonter çalıştığını gayri resmi olarak biliyoruz. Dr. Necati Güvenç'ten altı ay sonrada Dr. Mahmut Çetiner asistan olarak çalışmaya başlamıştır. Daha sonra da Dr. Necati Hastaoğlu, Dr. Muzaffer Akkılıç, Dr. Necati Tatar, Dr. Mustafa Eyüpoğlu, Dr. Hosrof Bartezyan, Dr. Turan İlkay, Dr. Melih Özen, Dr. Rüştü Karakaş, Dr. Vasil Stefanidis ve Dr. Aram Yavruyan asistan olmuşlar ve uzmanlıklarını kazanmışlardır.

Prof. Dr. Behçet Sabit Erduran, üroloji nosyonunun yerleşmesinde ve cerrahinin hegemonyasından kurtulması için büyük bir uğraş ve savaşım vermiş bir hekimdir. Bir yönden eğitim ile uğraşırken, diğer taraftan ürolojinin bağımsızlığını istemeyen cerrah zümresi ile de gerek idari, gerek medya da yazdığı yazılar ile bilimsel gerçekleri açık bir şekilde ortaya koyarak mücadele etmiştir. Uzmanlığın gerekliliğini her yerde ve her zaman savunmuş ve bunu yazıları ile desteklemiştir.

Bilimsel toplantılarda sunulan olgular da Behçet Sabit Erduran'ın ağır tenkidlerine maruz kalmıştır. Her zaman üriner sistemi ilgilendiren cerrahi girişimlerde mutlaka üroloji uzmanlarının fikirlerinin ve görüşlerinin alınmasının bir mecburiyet olduğunu vurgulamıştır. Yapılan hataları da, bilimsel etik içinde yapan kişilerin yüzlerine vurmuştur. Böyle onurlu bir yaşamın iki ana motifi vardır. Birincisi tek çocuğu Ayla'nın yetiştirilmesi ve dünya çapında üne kavuşması için verilen destek ve sevgi, ikincisi ise üroloji bilim dalının gelişmesi ve gerekli saygınlığa kavuşması için verilen mücadeledir. Bu onurlu yaşam 11 Eylül 1980 günü sona ermiştir. İstanbul Üniversitesi holünde yapılan bir törenden sonra toprağa verilmiştir.

Sonuç olarak denebilir ki, Behçet Sabit Erduran ürolojinin bugünlere gelmesinde temel rol oynamış bir hekimdir.

YAYINLARI

Kitaplar

- 1- Üroloji neşriyatım (1921-1953)
Kitap 279s. Cumhuriyet Matb. İstanbul, 1954
- 2- Üroloji'de Endoskopi
Kitap 50s. İstanbul Matb. İstanbul, 1955

Tıbbi Makaleler

- 1- Tevessü ile müterafık tam bir ihtibası bevin husule getirdiği ataleti mesane ve tedavisi netayicine dair bir müşahade
İst. Serir. 2(10): 230-232, 1921(1337)
- 2- Mesane ve halibanın vasi surette neşrine dair cerrahi ve teşrihi malumat
İst. Serir. 2(14): 350-353, 1921(1337)
- 3- On dört aylık bir kız çocuğunda mütehassıl habisüttabi bir kilye veremi (sarkomu)
İst. Serir. 2(16): 413-415, 1921(1338)
- 4- Dahamei prostat istisali ameliyesi hangi hastalarda yapılmalıdır?
İst. Serir. 3(18), 1922(1338)
- 5- Tasakkubu rahim ile müterafık cebri ve cerri tefettuku muhtenik
İst. Serir. 5(1): 329-330, 1923(1339)
- 6- Tams yerine vaki bir tebevüllü dem vakası
İst. Serir. 4(8), 1924(1340)
- 7- Dersi iftitahi (ürolojinin tarihçesi)
Darülfunun Tıp fak. Mecm. 7.18-42, eski yazı, 1925
- 8- Bir urogenital anomali vakası(double penis)
Alman üroloji kong. 1926
İst. Tıp Fak. Mecm. 8: 641-649, eski yazı, 1926
- 9- Un cas de tuberculose renal(forme atrophique)
Amerika tıp kongresi, 1929
Berlin tıp kongresi, 1929
Kahire tıp kongresi, 1929
- 10- Tek kilyeli bir şahısta hasatı kilye ameliyesi istihbap ve netayici
4.M.T.T ongresi zaptı 172-176, 1931
- 11- Böbrek ve halip taşlarının tabii yoldan çıkarılması ve buna dair müşahedeler
Monografi 8s. İstanbul 1933
- 12- Dört yıl önce taşı çıkarılmış bir hastanın ikinci kere yeniden olan böbrek taşları anürisinde yapılan yardım.
Türk Üroloji Derg. 1: 40-45, 1936
- 13- Radiografide görülmeyen böbrek taşları ve huveyza hizasında görülen safra kesesi taşlarıyla olan tefriki teşhislerinde separasyon ve pyelografinin önemi
Türk Tıp Cemiyeti Mecm. 2: 271-273, 1936
- 14- Yirminci asırda modern üroloji ve Türkiye'de ürolojinin tarihçesi
T.Ürol. Derg. 1: 103-120, 1936
T.Ürol. Dergisi(yeni seri) 21: 101-111, 1995
- 15- Prostektomi'den sonra ürotrotomi interne ameliyesi ve ameliye esnasında filiform bujinin aksidantel kesilmesi
T.Ürol. Derg. 2: 340-344, 1936-37
- 16- Böbrek taşlarında basit radyografiden ziyade ürografinin ehemmiyeti ve ihtimali neticeleri

- T.Ürol. Derg. 1-2:190-195, 1936-37
- 17- İhtisas modern tıbbın en büyük bir ihtiyacıdır
T.Ürol. Derg. 1-2:210-211, 1936-1937
- 18- İbni Sina
T.Ürol. Derg. 2(2-3):267-268, 1936-1937
- 19- Prof. Herman Kümmel
T.Ürol. Derg. 2(2-3):378, 1936-1937
- 20- Prof. Dr. Albarran
T.Ürol. Derg. 2-3:388-389, 1937-1938
- 21- Belgrad üniversitesi üroloji kliniği
T. Ürol. Derg. 2-3:449-455, 1937-1938
- 22- Gizli kalmış habis bir böbrek tümörü
T.Ürol. Derg. 2-3:421-425, 1937-1938
- 23- Atatürk
T.Ürol. Derg. 3(12):437-481, 1939
- 24- Pyonefroz kalkülöz sebebiyle yapılan nefrektomiden sonra pek uzun süren kılı bir fistül üriner vakasında Neo-iodopine'in üç günde temin ettiği tam bir iltiyam hakkında seriri bir müşahade
T. Ürol. Derg. 3:485-489, 1939
- 25- Hypernephrome dolayısıyla nephrectomie yapılmış bir hastanın ameliyatından altı ay sonra husule gelen üç mükerrer anüri hal ve sebepleri ve cerrahi bir müdahale ile elde edilen tedavi ve şifa neticeleri
T. Ürol. Derg. 3:480-485, 1939
- 26- Azo-spermi vakalarında(vazostomi) ile yapılan bir taraflı "canal deferent" grafisi ve mesirinin tetkiki
T.Ürol. Derg. 3(12):489-493, 1939
- 27- Mesleğimiz ve dergimiz namına bir şükran ödevimiz
T. Ürol. Derg. 3(12):543-544, 1939
- 28- Üroloji aleminde büyük bir ziya: Felix legueu
T.Ürol. Derg. 3:544-58, 1939
- 29- Üroloji kelimesinin arısı ulusal yazılışı ve okunuşunda farklar
T. Ürol. Derg. 1-2:229-231, 1936-37
- 30- Genç ve ihtiyarlarda prostat mevzuu ve telakkileri
Üniv. Konf. 194-209, 1943-44
- 31- On yıl içinde tek böbrekli altı kişide gördüğümüz taş anürileri ve sonuçlarına dair bir etüd
İst. Tıp fak. Mec. 6:3663-3675, 1944
Le cocours Med. 72:195-200, 1930
- 32- Harp sonrası Amerika'da tıbbi tetkiklerden(transüretral prostatektomi) deki tekamül
Etibba odasında verilen konferans 1947
- 33- Tek böbrekli bir şahsın sebebi meçhul anürisinde yapılan müdahaleler ve alınan sonuç
T.T.C. M. 14:350-356, 1948
- 34- Transuretral prostatektomi veya endoskopik adenom prostatik rezeksiyonu
İst. Kli. Ders. 1:26-37, 1949
- 35- Doç. S. Erkun'un tabutu başında
İst. Tıp Fak. Mec. 17:75-77, 1950
- 36- Millin usulü prostatik adenektomi'ye ait sinematografik film hakkında izah
T. En. Arş. 2-4:229-232, 1951
- 37- Serge Voronoff
Mod. Ted. Mec. 1:201-206, 1952
- 38- Genç bir evli kadında yabancı bir mesane cismi hakkında kısa bir müşahade
J.d' Urol., 1952
- 39- Patolojik anatomi tetkiklerine göre nadir görülen mesane tümörlerinden bir myom vakası
İst. Tıp Fak. Mec. 15:129-134, 1952
- 40- Endogen prostat taşlarının transvesikal çıkartılmalarında yeni bir yol
İst. Tıp Fak. Mec. 15:626-633, 1952
- Akdeniz havzası Üroloji kong. Cezayir, 1952
- 41- Ürolojinin dünkü ve bugünkü
Üroloji neşriyatım 172-180, 1954
- 42- Bir böbrek kanseri teşhisiyle bir nefrektomi müdahalesi hakkında iki konsültasyon müşahadesi
Tıp Dün. 40:544-546, 1967
- 43- Tıp dünyasında ve Türk tababetinde ürolojinin tarihçesi
Dirim 49(4):184-187, 1974
Dirim 49(5):230-324, 1974
Dirim 49(6):267-269, 1974
Dirim 49(7):321-324, 1974
- Paramedikal**
- 1- Hakimlik ve hekimlik
Peyami Sabah 1922
- 2- Hekimlik
Peyami Sabah 1922
- 3- Kaybettiğimiz değerler: Dr. Rasih Emin Arlı
Cumhuriyet Gaz. 14 ağustos 1948
- 4- Yolda bir yolcu: Doç. Dr. Saim Erkun
Tıbbiyeli Mec. 19.12.1949
- 5- Prof. Dr. General Cemil Topuzlu Jübilesi
Üroloji Neşriyatı, 1953
- 6- Doç. Dr. Orhan Lütfi Somer
Üroloji neşriyatım 271, 1954
- 7- Tıp yolunun genç ve dinç yolcuları yolunuz açık ve uğurlu olsun
Üroloji neşriyatım 253-265, 1954
- Faydalanan Eserler**
- 1- Erduran BS: Üroloji Neşriyatım (1921-1953)
Kitap, 279 s. Cumhuriyet matb. İstanbul, 1954
- 2- Tıp Tarihi "biyografiler" dosyası [Erduran] dosyası
- 3- Solok V: Türk Üroloji ve nefroloji bibliyografyası
Kitap, 280s. İstanbul Matb. İstanbul, 1969
- 4- Solok V: Prof. Dr. Behçet Sabit Erduran (1886-1980)
Türk Üroloji Derg. 4:153-158, 1980
- 5- Akkılıç M, Solok V: Cumhuriyetin 50. yılında üroloji kliniği ve Türk ürolojisinin geçirdiği gelişmeler
Cerr. Tıp fak. Derg. 4:338-345, 1973
- 6- Erduran BS: Tıp dünyasında ve Türk tababetinde urologinin tarihçesi
Dirim 49:184-187, 267-270, 230-234, 321-324, 1974
- 7- Erduran BS: Yirminci asırda modern uroloji ve Türkiye'de urologinin tarihçesi
T. Ürol. Derg. 1(2):103-120, 1936
Türk Ürol. Derg. 21.101-111, 1995
- 8- İlyasoğlu E: Ayla'yı dinler misiniz
Kitap, 288s. Remzi Kitabevi, İstanbul, 2002